

27 OKT. 1942

7

4
40 B
1942

984

FRI FAGBEVEGELSE.

NR. 40

2. årgang

24. oktober 1942.

KAMERAT!

Bakgrunnen for den skånselsløse utplyndring av vårt og andre okkuperte land og den uhemmede terror som nå er satt i verk og som vi fikk se det første utslag av i massebordene i Trondheim, er den fortvilede militære situasjon Tyskland befinner seg i. Så lenge Hitler bare hadde militære triumfer og verdige landevinninger å se tilbake på, kunne han tillate sine "Gauleitere" å opptre med noen forsiktighet overfor de okkuperte folk. Riktignok har verden allerede vært vidne til de uhyrligste forbrytelser fra de tyske okkupanters side overfor vårt og andre erobrede land. Men de vil allikevel blekne mot det som vil komme, nå da tyskerne - som en med god grunn må anta - er stoppet i sine videre erobringer.

Selv om Hitler har oppnådd store landevinninger i årets stadig utsatte offensiv, så har han ikke på noe punkt nådd de mål som var stillet. Den røde arme er fortsatt ikke bare intakt, men i virkeligheten på en rekke avgjørende steder på offensiven. Slaget om Stalingrad som har kostet tyskerne mer blod og materiell enn noe slag tidligere i historien, er gått over til å bli et prestisjespørsmål for Hitler personlig. Som vanlig har han gått til det skritt å avskjedige de generaler som på forhånd har sagt i fra om galskapen.

Den tyske propaganda har det nå travelt med å forklare at Tyskland først må fordøye de erobringer som er gjort. At en med andre ord må innstille seg på en ren defensiv krigføring. Til tross for at Hitler selv og hans pressesjef, dr. Dietrich, for ett år siden erklarte at de russiske armeer var fullstendig tilintetgjort og det bare var oprensningsaksjoner som gjenstod, må den tyske propaganda innstille det krigstrette folk på at krigen i øst vil bli langvarig. Samtidig måtte Göring rykke i marken med bombastiske erklæringer om at den tyske livsmiddelforsyning var sikret selv for en langvarig krig.

Vi er ikke et øyeblikk i tvil om at den del som var utelatt av Görings tale i den sensurerte presse i Norge, hvor han hevder at de tyske rasjoner skal opprettholdes på de okkuperte lands bekostning, er i full overensstemmelse med den politikk tyskerne vil føre. I disse dager ser vi at tyskerne legger beslag på våre matvarer i en utstrekning som uten tvil må føre til hungersnød for den norske befolkning. Selv våre hjemlige nasister innrømmer dette. "Minister" Lippestad la aldri et øyeblikk skul på at den kommende vinter vilde bli forferdelig, i de mislykte møter han holdt rundt på arbeidsplassene. Han la også til - i sine plumpe forsøk på å oppnå popularitet hos arbeiderne - at tyskerne tok maten.

Det norske folks kamp må nødvendigvis til enhver tid avpasses etter den militære situasjon. Klarere enn noen gang før ser vi at Tysklands og nasismens endelige nederlag nærmer seg. Det er bluff og forsøk på selvbedrag når den nasistiske propaganda påstår at Tyskland er istand til i ro og mak å utbygge og utnytte det "livsrom" som nå er vunnet. Vi vet at den tyske industri arbeider på spreng og tyngre og tyngre for å tilfredsstille behovet for tanks og at det ikke er noen ledig produksjonskapasitet for traktorer. Men uten traktorer og landbruksmaskiner kan Ukrainas fruktbare jord ikke utnyttes. Det er imidlertid klart at noe tysk sammenbrudd i de nærmeste måneder ikke er tenkelig. I overensstemmelse med dette må også vår taktikk gå ut på å samle krefter og utbygge vår våpenløse front slik at den i det gitte øyeblikk er istand til å feie tyskerne ut av landet og stille forrederne til doms for sine forbrytelser.

Den makt som ligger i arbeidernes solidaritet og vilje til kamp, vil da bli avgjørende. Vi har nettopp gjennomført en storstilet demonstrasjon som overfor all verden har vist hvordan arbeidsfolket i Norge ser på Quisling og hans "Statsbærende" parti. Det kan i framtiden bli nødvendig å gjennomføre liknende aksjoner. Men den avgjørende kamp som uten skånsel og uten hensyn til ofre må kjempes for en fullstendig seir, den tar vi først i det øyeblikk den endelige avgjørelse av det militære oppgjør står for dagen.

DE VELDIGE TYSKE INDUSTRIANLEGG

som tyskerne hadde planlagt å igangsette i Norge, har lidt en sørgelig skjebne. Det oppskrytne tyske initiativ og organisasjonstalent har pånytt spilt ynkelig fallitt. Gjennom selskapet "Nordag", som i virkeligheten representerte den tyske stat, ble det påbegynt en omfattende utbygging av den norske vannkraften til utnyttelse vesentlig i lettmetallindustrien. Bortimot 2000 norske arbeidere var rekvirert og i sving med dette arbeid. Nå er det snaue 6000 igjen og oppløsningen fortsetter. Følgende anlegg er innstillet: Osa, Aura, Sunndalsøra, Tysse, Eitrheim, Sauda og Årdalstangen i Sogn, som alle var knyttet til kraftverk- og aluminiumsindustrien. Videre er det også tale om å stille i bero anleggene på Herøya som ble satt igang med slik brask og bram.

På tross av de uhyggelige millionbeløp som er investert, er det ikke kommet et eneste kraftverk igang. Sommel og rot i forbindelse med veldige bedragerier og underslag er det som har karakterisert administrasjonen i "Nordag". Etter den opprydning som nå finner sted i det tyske svindelselskapet, er det sannsynlig at "Nordag" må innstille for godt. Men anleggsgalskapen fortsetter. Nå er det Organisasjon Todt som har overtatt og i sin tur tvangsrekvirerer norsk arbeidskraft.

- V -

LANDSORGANISASJONEN I SVERIGE

holdt representantskapsmøte i første uke av september. Det ble bevilget 250.000 kr. til den nyopprettede Svenska Norgehjälpen, samtidig som alle Forbund ble oppfordret til å bevilge 25 öre pr medlem. Dette betyr et beløp på ytterligere 250.000 kroner.

Svenska Norgehjälpen er blitt til etter initiativ av den svensk landsorganisasjon skal føre videre det arbeid som hittil er blitt gjort av Fredrik Ströms landskomite for Norgehjälpen. Både Arbeidsgiverforeningen, industriforbundet, kooperasjonen, jordbruksorganisasjonen, forskjellige kristelige organisasjoner og de fire store partiers kviane- og ungdoms organisasjoner er representert i den nye sammenslutning. Det er blitt satt ned et arbeidsutvalg som har sendt ut et opprop for humanitær hjelp til det norske folket. Oppropet er blitt spredt over hele Sverige og peker på hjelpen til de norske barna som den mest nærliggende arbeidsoppgave.

På representantskapsmøtet ble det også vedtatt en uttalelse som forlanger at offiserskorpset og politiet blir befriet fra nasistiske elementer.

- V -

PRESTENE FORFØLGES.

I sitt grenseløse raseri over at prestene og kirken ikke faller til fote for nasityraniet, har quisling gått til de mest drastiske forholdsregler overfor kirkes menn. Mange prester er avsatt, arrestert eller fratatt sine prestekjoler. I Oslo opptre quislings spesielle våpendrager, forrederbispen Frøyland, på vegne av statspolitiet når han foretar inspeksjon. Ellers vilde han nemlig ikke få adgang til kirkebøkene.

Følgende kjente prester er forkynt utvisningsordre av statspolitiet og måtte forlate Oslo og Akershus innen den 15. oktober: Lomprost Hygen, pastor H.E. Wisløff, pastor Ingvald B. Carlsen, pastor Roseff, samtlige i Oslo, pastor Riise Hansen, Ullern, pastor H.C. Christie, Østre Bærum.

- V -

OGSÅ GRØNNSAKENE STJELES.

Hver nordmann vet at alle verdifulle næringsmidler, som kjøtt, flekk, smør og egg omtrent i sin helhet går til tyskerne. Etterhvert som ernæringsvanskene øker i selve Tyskland, er også de mindre ettertraktede varer blitt sendt ut av landet. Klippfisk, tørrfisk og saltet sild er sågodtsom borte fra markedet. Poteter er rekvirert i et uhyggelig kvantum og skibes rett fra jordbruksdistriktene til Tyskland. Nå er turen kommet til grønnsakene. Av årets avling som etter eksperter mening høyst kan anslås til 28.000 tonn, har tyskerne rekvirert 15.000 tonn. Kosten - d.v.s. høyt regnet 13.000 tonn, hvori må medregnes svinn etc. - er aller nådigst stillet til den norske befolknings behov. En ting må en nødgi tyskerne: de kan kunsten å stjele.

- V -

JUSTIS- OG FORSYNINGSDEPARTEMENTET.

I justis- og forsyningsdepartementet er funksjonærene tilstillet et apørreskjema, hvor det forlanges opplysninger om slektsforhold, politiske forhold

å og for og en rekke andre forhold som intet har med selve arbeidet å gjøre. Spørsmålene om utdanning og kvalifikasjoner er således helt underordnet, mens det ikke kan vurderes høyt nok om ens familie helt ned til oldeforeldrene på begge sider er "raserene". Det er neppe mer enn en mening blandt funksjonærene om hvordan de oppfatter et slikt "spørreskjema".

"FYLKESMANN" EDV. STENERSEN.

kan på mange måter stå som skoleeksempel på hvordan undermålere og gjennomkorrupte personer har sluppet til i de aller høyeste stillinger etter at NS overtok den sivile forvaltning på vegne av tyskerne. Det vakte i sin tid stor oppmerksomhet da Edv. Stenersen ble utnevnt som "ordfører" i Aker. Han var jo kjent som en framrakende sinke, som røk ved alle de eksamener han fremstillet seg til. Og det ble påstått at han fikk "ordførervervet" ved en feiltagelse. Men på tross av alle tapeligheter han begikk i sin nye stilling, ble han sittende. Om Stenersen hadde lite eller intet kjennskap til den kommunale forvaltning, så hadde han til gjengjeld en utpreget evne til å berike seg selv på skattebetalernes bekostning. Hans meritter på dette område ble etterhvert så kjent og forholdene så skandaløse at ekspedisjonssjefen i innenriksdepartementet, NS-mannen Vries Hassel, fant å måtte gripe inn. I en innberetning til "Minister" Hagelin i januar måned heter det:

"Ordfører Stenersen har med sine små forutsetninger for stillingen og med sine beskjedne personlige inntekter tidligere, i løpet av et år som ordfører i Aker skaffet seg en årsinntekt på kr. 28.600,-. Han har på Akers kommunes bekostning skaffet seg en luksusbil, luksusbil og hytte. En vesentlig del av disse inntekter og øvrige økonomiske fordeler har han gitt seg selv med hjemmel i sitt eget vedtak. Det er ikke gitt ham av andre myndigheter. Ordfører Stenersens veldig lønnsinntekter og de øvrige store økonomiske fordeler han har skaffet seg er uten ethvert sidestykke i norsk kommunalforvaltnings historie".

Ekspedisjonssjefen opplyser også i sin beretning følgende: "Stenersen hadde da han ble oppnevnt til ordfører intet kjennskap til kommunal eller annen offentlig administrasjon og har heller ikke tidligere hatt offentlige tillitshverv. Han var tidligere bilselger hos Sørensen & Balchen og etter hvad professor Meidel har meddelt har firmaets innehaver, med den kjennskap han hadde til Stenersen ikke kunnet anbefale ham til høyere stilling".

Ekspedisjonssjefen slutter sin innberetning med følgende: "Det kan være dem som synes synd på Stenersen. Han er av vesen en godliende mann og virker i grunnen som et reelt mannfolk. Også jeg ble ført bak lyset av hans vesen gjennom en lang tid... imidlertid vil jeg fraråde at saken dysses ned. Det er en moralsk nedbrytende lære i slike tilfeller å følge den engelske setning

"The king can do no wrong", d.v.s. partiet tar aldri feil og skal ingen skandaler. Under ingen omstendighet må læren i alle fall strekkes så langt at den tjener til beskyttelse av slike graverende forhold som det foreliggende. Tvert i mot mener jeg at partiet vil stå seg på å foreta en offentlig opprensning. Jeg innstiller: Ordfører i Aker, Edvard Christoffer Stenersen, suspenderes straks fra sin stilling som ordfører inntil undersøkelsen mot ham er avsluttet".

Vi har sett hvad dette resulterte i. Ordfører Stenersen er blitt "forfremmet" til fylkesmann. Den like korrupte Hagelin kunne ikke godt ofre ham, da han sitter i nøyaktig samme båt selv, som så mange andre av de ledende innen NS. Det er nemlig ansvarsprinsippet i praksis.

DEN AMERIKANSKE FAGBEVEGELSE UNDER KRIGEN.

Amerikansk fagbevegelse er idag en betydelig faktor på alle områder av det politiske liv i De Forente Stater. Den raske overgangen fra freds- til krigsøkonomi skaper en rekke kritiske problemer som i høyeste grad berører arbeiderklassens interesser. Blandt disse står organisasjonen av produksjonen. Stigningene i leveomkostningene og mobiliseringen av arbeidskraften i første rekke. I tillegg til dette har vi spørsmålene som reiser seg i samband med splittelsen av fagbevegelsen og de arbeiderfientlige kreftene som gjør seg gjeldene i kongressen (parlamentet). Den måte som disse problemene blir løst på, vil bli av avgjørende betydning for Amerikas krigsinnsats, for den rolle amerikansk arbeiderbevegelse kommer til å spille i framtiden og for utfallet av valgene i november. De siste vil igjen komme til å bestemme den politiske maktbalanse i De Forente Stater i de kommende to år. I november står hele

Representantenes Hus og en tredjedel av Senstat på valg. Det som vil bli av gjort i november, er om Roosevelt skal fortsette å ha under seg en Kongress som er behersket av hans eget parti, demokratene, og som i store trekk er enige med ham, eller om han skal få Kongressen mot seg. I øyeblikket tyder alt på at valget vil falle ut til fordel for demokratene.

Arbeiderbevegelsen vil være levende interesert i utfallet av disse valgene og til tross for splittelsen i fagorganisasjonen vil den komme til å ha en avgjørende innflytelse på resultatet av dem. Det finnes ikke noe politisk arbeiderparti i Amerika, Bevegelsen er faktisk talt utelukkende en fagbevegelse. Det samlede medlemstall i de amerikanske fagforeninger går imidlertid opp i 11 millioner, og med sin direkte innflytelse på velgerne, og sin direkte og indirekte innflytelse på de store politiske partiene, kan fagorganisasjonen utøve en betydelig innflytelse.

- V -

ARBEIDSKRAFTEN I AMERIKA.

I januar 1943 venter man at det vil inntre en betydelig mangel på arbeidskraft i Amerika. Det skorter allerede nå adskillig på arbeidskraft i visse industrier. Det er derfor ikke til å undgå at det blir innført en sentral kontroll over arbeidskraften. Paul McNutt er blitt gjort til øverste leder for allt som har med å skaffe fram og fordele arbeidskraften. Han har gjort en god start ved å utnevne en rådgivende komite, hvor fagorganisasjonen er representert ved seks av sine beste menn.

- V -

LÖNNSTABILISERINGEN I DE FORENTE STATER.

Enda er man ikke nådd fram til løsningen av spørsmålet om en lønnsstabilisering i De Forente Stater. Fagorganisasjonen står på det standpunkt at lønnsnivået kan bli stabilisert så lenge krigen varer, på betingelse av at leveomkostningene blir kontrollert på samme måte, og at de kollektive avtalene blir opprettholdt. Det er fra innflytelsesrike kretser reist krav om at det innføres streng kontroll med profitt, priser og forbruk.

- V -

DELINGEN I DEN AMERIKANSKE FAGBEVEGELSE.

Den indre delingen i den amerikanske fagbevegelse går tilbake til 1935 da C.I.O. (The Kongress for industrial Organisations) brøt ut av A.F.L. (The American Federation of Labour). Skillelinjen mellom CIO og AFL er blitt mer og mer utvasket, stort sett står imidlertid CIO som talsmann for en industriell organisering av arbeiderne, mens AFL går inn for fagforbundsformenn. Amerikansk fagbevegelse har hatt en voldsom økning i medlemstallet siden september 1939. Tallet har gått opp fra 6-7 millioner til 10-11 millioner. De 11 millioner fagorganiserte arbeidere i Amerika er nå omtrent likelig fordelt på de to landsorganisasjoner.

I de første seks månedene etter at Amerika kom med i krigen øket samarbeidet mellom CIO og AFL og nådde i juni et høydepunkt som hadde vært utenkelig tidligere. De to landsorganisasjoners formenn talte ofte fra samme talerstol, og organisasjonens arbeidet sammen i alle viktige spørsmål. En felleskomite er nedsatt mellom de to organisasjonene. Denne komite blir populært kalt Roosevelts arbeiderregjering, og den møtes ofte med presidenten og har stor innflytelse.

- V -

ENGELSK FAGBEVEGELSE

står for tiden oppe i en interessant organisasjonsmessig omdannings-prosess. Denne berører i første rekke gruve- og metallindustrien som står under statskontroll.

Hittil har en hatt ikke mindre enn 21 selvstendige gruvearbeiderfederasjoner i England, en for hvert av de store kulldistriktene. Gruvearbeiderforbundet har bestått i over 50 år, men har aldri vært mer enn et samarbeidsorgan og de har hatt meget vanskelig for å bli godtatt av arbeidsgiverne som riksomfattende forhandlingsorgan. Nå står en overfor nye problemer og sammenlutning av distriktsforbundene til et enhetlig gruvearbeiderforbund kommer til å bli gjennomført med det første.

Også innen jern og metallindustrien står en overfor en liknende organisasjonsmessig omdanning etter industrielle linjer. På verkstedene er det allerede blitt nedsatt produksjonsutvalg med representanter for de forskjellige fort og en liknende felles representasjon foreligger gjennom distriktsproduksjonsutvalgene.

Association of Scientific Workers - vitenskapsmännenes forbund, men mange av Englands framste professorer i spissen - har i år vært representert på fagkongressen. Forbundet ble stiftet i 1918, men har aldri tidligere deltatt i noe organisatorisk samarbeid med fagbevegelsen. Nå spiller vitenskapsmännene en viktig rolle i krigsproduksjonen og det var derfor naturlig at de knyttet sterkere bånd med arbeiderorganisasjonene.

FRÅ DEN ENGELSKA FAGKONGRESSEN.

Den engelske fagkongressen som ble holdt i Blackpool i dagene 6. - 11. sept. og som vi tidligere har gitt en beretning fra, sluttet samstemmig opp om den nasjonale samling som kommer til uttrykk i Churchills regjering. Kongressen ga imidlertid også til kjenne at de fagorganiserte arbeidere krever respekt for sin krigsinnsats og at de ikke akter å finne seg i urimeligheter.

Landsorganisasjonens generalsekretær, Walter Citrine, tok opp spørsmålet om opphevelsen av visse deler av arbeidstvistloven. Denne loven ble vedtatt av den reaksjonære Baldwinregjeringen etter storstreiken i 1926 og er rettet mot fagbevegelsen. Churchill hadde sendt et brev til Walter Citrine og bedt om at spørsmålet om arbeidstvistloven ikke måtte bli tatt opp nå, av hensyn til den nasjonale enighet. Citrine uttalte på kongressen at det fins krefter som bruker krigen som unnskyldning for å opprettholde en lov som arbeiderne betrakter som urimelig. Enighet får ikke bety at fagbevegelsen settes i en særstilling. Kongressen vedtok enstemmig å henstille til regjeringen at den måtte oppheve de deler av loven som innsnevrer fagbevegelsens muligheter for å få gjort seg gjeldende som likeberettiget part.

Fagkongressen vedtok også et stort undervisningsprogram som var blitt utarbeidet av en spesialkomite. Vedtaket går ut på en grunnleggende omorganisering og demokratisering av det engelske skolevesen etter krigen. Skolealderen skal heves fra 14 til 15 år straks etter krigen, og til 16 år etter ytterligere tre år. Yrkesutdannelsen skal være obligatorisk til 18-års alderen og den skal gå inn i arbeidstiden. Næringslivets representanter skal være med i de kommunale skoleråd og i de tekniske skolers styrer.

DEN SVEITSISKE LANDSORGNISASJON

har overvunnet den stagnasjon som inntrådte like etter krigsutbruddet. Medlemstallet var gått opp fra 194.000 til 226.000 i 1938. I 1940 var tallet nede i 213.000. Beretningen fra 1941 viser en tydelig økning for ti av fagforbundene. Medlemstilgangen har fortsatt i år.

Fagbevegelsen i Sveits konsentrerer seg for tiden om å oppnå lønnskompensasjon. Etter de opplysninger som foreligger er leveomkostningene steget med 40.2 %, mens nominallønningene bare er steget med 20 %.

"FELLESGYTTEN FORAN EGENGYTTEN".

Sanitetssjefen i arbeidstjenesten, dr. Jørgen G. Ruud, medlem av NS, er ilagt kr. 500.- i bult og inndragelse av merfortjenesten, subsidiært 15 dagers fengsel, for ulovlig salg av griser over maksimalpris.

ISOLERINGEN TAR PA.

Det er tydelig at den tiltagende isolering av tyskere og NS-folk går på nervene løs. Overalt hvor de grønklede eller forrederne viser seg møter de kulde og forakt. Og alle forsøk på å komme i kontakt med skikkelige folk blir tilbakevist. Av og til hører en deres nødrop, som f.eks. gjennom den plakaten som er opphengt i Holmenkollbanens vogner: "Passasjerer som demonstrerer mot tyske militære eller medlemmer av NS ved å skifte plass, skal forlate vognen ved første holdeplass."

BOMBEANGREPET PÅ OSLO

25. september, som gjorde et dypt skår i gleden for deltagerne i NS-riksmøte og skremte de fleste av dem hjem igjen, viste også at det tyske luftforsvar var helt underlegent. Da hverken tyskerne eller quisling fant noen andre å ta represalier overfor, måtte selvsagt også denne gang "jössingene" stå for. Uten hevn og gjengjeldelse - i almindelighet mot uskyldige - kan jo ikke en nasist leve. En rekke framtrædende borgere fikk i begynnelsen av måneden et skriv av følgende innhold:

"Til opprydding, istandsettelse og oppbygging av de hus og til utbedring av de skader som ble påført beboerne i husene som ble ødelagt ved det feige terrorangrep på sivilbefolkningen i Oslo 25. september 1942 pålegger jeg Dem følgende ordre og fullmakt fra innenriksdepartementet å innbetale på kto nr. 2635, skadelidtes kto., i Christiania Bank og Kreditkasse,

Kr. 25.000.-

innen 6 dager. Hvis innbetalingen ikke har funnet sted innen ovennevnte frist får politiet ordre til å gripe inn.

Oslo og Akershus fylke den 3/10 - 42

Stenersen (Sign)

Mange andre ble ilagt langt høyere summer i "erstatning". Fabrikkeier Joh. H. Andresen således hele 300.000 kroner, og en rekke andre beløp fra 100.000 - 75.000 - 50.000 og ned til 10.000 kroner. De som har vært i stand til det har betalt, idet de betrakter "erstatningen" som en æresgave til de norske sivilpersoner som ulykkeligvis ble rammet.

NS foretok også en rekke beslagleggelser av villaer særlig på Vinderen og Holmenkollen, som skulle stilles til disposisjon for de som ble husville etter bombeangrepet. Men som vanlig regnet NS feil. Det var ingen som ønsket frivillig å flytte inn i husene til de landsmenn som var blitt bestjålet. I det hele tatt er alle de forsøk NS har gjort for å skille mellom nordmenn dømt til å mislykkes. Arbeiderne ser med avsky på den hyklerske innstilling NS og tyskerne søker å legge for dagen når det gjelder å vinne deres sympati. Arbeiderne har nemlig mer enn noen annen gruppe fått føle den nasistiske jernhelen og de tusener av deres kamerater som er sendt i fengsler, konsentrasjonsleire eller på det tyske slavearbeid, vil aldri bli glemt. Når de nasistiske represalier i disse dager i særlig grad går ut over arbeidsgivere og forretningsdrivende, så vil det bare føre til at det samarbeidsnasjonale oppgaver som er etablert, vil få øket tilslutning fra arbeidernes side. For arbeiderne er kampen mot nasismen og for gjenerobringen av den nasjonale selvstendighet nå som før selve forutsetningen for erobringen av hel økonomisk og politisk frihet. Derfor blir svaret på alle nasistenes provokasjoner og lokketoner skjerp kamp for en

F R I F A G B E V E G E L S E .